Raadsmemo

Nummer
24int04739

aan	Van	Opsteller	datum
Gemeenteraad Borne	College van B en W	D. Lammertink	19-11-2024

Betreft: Proces ombuigingen

Portefeuillehouder
D. Vermorken

Argumentatie voor aanbieding memo aan de gemeenteraad:
Zowel in de nota Kaderstelling 2025 - 2028 als in de programmabegroting 2025 - 2028 is de noodzaak beschreven om maatregelen voor te bereiden met betrekking tot het zogenoemde ravijnjaar 2026. Wij hebben u toegezegd om u eind november / begin december te informeren over het te volgen traject. Middels dit memo geven wij uitvoering aan deze toezegging.

Geachte raadsleden,

De programmabegroting 2025-2028 is op 5 november door uw gemeenteraad vastgesteld. Deze laat een positief saldo zien in 2026. Echter, dit positieve saldo van ongeveer € 1,2 miljoen slaat in de jaren daarna om in negatieve saldi, oplopend tot ongeveer € 2,0 miljoen in 2028 (zie paragraaf 3.2, bladzijde 11). De uitkomsten van de septembercirculaire, in combinatie met het structurele voordeel van de in de begroting vergeten inkomsten voor inburgeringsvoorzieningen, dempen dit tekort voor een zeer groot deel, maar vanaf 2026 blijft er een tekort. U bent hierover door ons geïnformeerd (Uitkomsten septembercirculaire 2024 in relatie tot meerjarenperspectief, 24int04807). Volgens de wet dient de gemeente een begroting te hebben die reëel en structureel sluitend is. Om dit te kunnen bereiken, moeten er keuzes worden gemaakt om Borne gereed te maken voor de toekomst. Wij zien de gemeente als nabije overheid, de overheid die het dichtst bij de burger staat, die er is voor de inwoners van Borne. Om de inwoners in staat te stellen te participeren in de samenleving en in staat te stellen om zo zelfstandig mogelijk regie te voeren over hun eigen leven. Om een zinvolle invulling te geven aan hun leven. Daartoe heeft de gemeente verschillende mogelijkheden. De opgave die Borne heeft, is om Borne klaar te maken voor de toekomst, gebruik te maken van de kracht van Borne. Bij het proces om te komen tot een sluitende begroting hebben wij een extern bureau in de arm genomen.

Uitgangspunten
Bij het uitzetten van de offerte-uitvraag heeft het college de uitgangspunten gehanteerd die u heeft vastgesteld bij de nota Kaderstelling 2025 - 2028:

1. Geen taakstellende bezuinigingsmaatregelen formuleren;
2. Alles is bespreekbaar;
3. Bij geformuleerde ombuigingsmaatregelen die eerst een investering vergen, voordat besparingen worden gegenereerd, dienen zich zelf te bekostigen na een periode van maximaal drie jaar;

Hierbij houden wij rekening met het feit dat uw gemeenteraad heeft besloten om besluitvormingsprocessen te laten plaatsvinden via het BOB-model (beeldvorming – oordeelsvorming - besluitvorming).

Wij spreken van ombuigingen. Dit omdat wij in de eerder genoemde nota Kaderstelling aangeven dat wij, samen met de gemeenteraad, maatschappelijke partners en inwoners per begrotingsthema zoekrichtingen in beeld brengen voor ombuigingen door:
1 verlagen van de kosten (door anders organiseren)
2 verlagen van het kwaliteitsniveau
3 verhogen van de inkomsten of
4 stoppen met een taak.

Dit is wat anders dan het kortweg bezuinigen of een algemene korting opleggen op alle beleidsterreinen / onderwerpen, ook wel “kaasschaafmethode” genoemd.
In de nota Kaderstelling wordt gesteld dat de financiële ruimte van de zoekrichting wordt aangegeven in een bandbreedte. Per zoekrichting worden de gevolgen voor de samenleving en de organisatie benoemd. Omdat de ombuigingsopgave minder groot is dan aanvankelijk door ons werd ingeschat, wordt de vorm van participatie daarop aangepast. Momenteel gaan wij vooralsnog uit van een ombuigingsopgave van een totaalbedrag in een bandbreedte van € 600.000 tot minimaal 1.5 miljoen euro. De uitwerking van de nog in te vullen bestaande taakstelling op sport van € 265.000 is van invloed op deze bandbreedte. Besluitvorming over deze nog in te vullen bestaande taakstelling vindt plaats vóór besluitvorming over het ombuigingstraject.

Proces
Het proces en tijdschema op hoofdlijnen is als volgt:

1. Financieel blok: het doorlichten van de begroting met als doel het optimaliseren van de informatievoorziening. Het in beeld brengen waar ruimte zit in de begroting (administratief) en structurele tegenvallers en het herijken van financiële uitgangspunten. Het in beeld brengen van mogelijke beïnvloedingsmogelijkheden om in de toekomst ruimte te kunnen creëren in financiële zin;
2. Inhoudelijke blok: identificeren en kwantificeren van onvermijdbare beleidsonderwerpen en autonome ontwikkelingen;
3. Analyse blok: op basis van voorgaande punten bepalen van de ombuigingsomvang met als uitgangspunt een bandbreedte van € 600.000 tot minimaal 1.5 miljoen euro;
4. Participatie blok: afhankelijk van de totale ombuigingsomvang wordt vorm gegeven aan het onderdeel participatie met als basis de participatieleidraad;
5. Het opstellen van een adviesrapport met in achtneming van de hierboven genoemde punten.

Het om te buigen bedrag van € 600.000 tot minimaal 1.5 miljoen euro is bedoeld om de kosten van onvermijdbare beleidsonderwerpen te dekken alsmede om ruimte te scheppen voor de ambities van een nieuwe bestuursperiode (verkiezingen in 2026). Voor alle duidelijkheid: pas na de eerste twee stappen kunnen wij meer inzage bieden in de ombuigingsomvang. Hierbij maken wij onderscheid naar autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die op ons af komen en waar wij geen invloed op hebben) en onvermijdbare beleidsontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen waar wij mee geconfronteerd worden maar waar wij wel beïnvloedingsmogelijkheden hebben.

Gezien de vele onzekerheden heeft het college van B en W ruimte ingebouwd voor heroverwegings-momenten in het proces: het moment waarop de totale omvang van de ombuigingsopgave definitief bekend is, de decembercirculaire en de Voorjaarsnota. Indien deze rijksdocumenten leiden tot andere inzichten (bijvoorbeeld een andere financiële opgave, zoals nu is gebleken bij de septembercirculaire)

moeten deze verwerkt worden. Dit kan, indien daar aanleiding toe is, leiden tot aanpassing van het proces en/of de planning. Deze heroverwegingsmomenten zijn dan resp. in december 2024, januari 2025 en mogelijk april 2025.

Het tijdschema is als volgt: de stappen 1 en 2 moeten eind december 2024 / begin januari 2025 afgerond zijn. U wordt over de uitkomsten geïnformeerd. De stappen 3 tot en met 5 worden in de maanden januari 2025 tot en met april 2025 opgepakt. Ons college zal bij de nota Kaderstelling 2026 - 2029 deze voorstellen integraal aan u voorleggen. Wij behandelen de nota kaderstelling 2026 - 2029 op 27 mei 2025, waarna wij deze de volgende dag aan uw raad ter vaststelling zullen aanbieden.